

Høringsoppsummering

1. Type høringsinstans.

Annet

2. Navn på høringsinstans.

KABB Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte

3. Bispedømmetilhørighet.

Annet

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Målgruppen for plan kirkelig undervisning og læring er sammensatt og kompleks. For å lykkes med at «mennesker skal få se sitt liv i lys av kirkens tro og tradisjoner», slik planen beskriver, kreves det et mangfold av ulike planer, tiltak og verktøy.

Vår oppgave i KABB er å peke på at 18 prosent befolkningen lever livene sine med ulike funksjonsnedsettelse. Dette gjelder for alle aldersgrupper og med økende hyppighet desto eldre befolkningen blir.

Det betyr at om lag en halv million av kirkens medlemmer er funksjonshemmet. For å lykkes med å undervise og lære disse i kirkens undervisningsplaner, er det behov for spesialisert kunnskap og kompetanse om ulike funksjonsnedsettelse, universell utforming og tilrettelegging.

Kirkemøtet 2023 skal gjøre vedtak om funksjonshemmedes rolle og rettigheter i Den norske kirke. Våren 2023 fikk Den norske kirke på plass et nytt råd for personer med funksjonsnedsettelse. Det er tydelige tegn på at kirken erkjenner at det må settes inn spesielle tiltak og ressurser for å skape trygge rom for funksjonshemmede i kirken.

Likestillings- og mangfoldsutvalget la nylig frem rapporten «På høy tid». Den slår fast at det går alt for sakte med likestillingen for funksjonshindrede i samfunnet generelt. Slik er det også i kirken.

KABB er glad og takknemlig for at den nye planen har et eget kapittel om «Likeverdig deltakelse og medvirkning». Vi tolker det som en bevisstgjøring til å ta fatt i utfordringene som alt for lenge har vært for mennesker med funksjonsnedsettelse som ønsker å utøve sin tro og være en del av kirkens fellesskap.

Planen opererer med egne rammeplaner for ulike aldersgrupper. Vi mener det burde opprettes egne ramme- og tiltaksplaner og en egen ressurs i Den norske kirke for målgruppen funksjonshemmede. Funksjonshemmede er en lavfrekvent gruppe. Det er forholdsvis sjeldent det dukker opp et funksjonshemmet barn som skal delta i kirkelig undervisning og trosopplæring. Vi tror det er vanskelig å bygge opp tilstrekkelig faglig kunnskap og kompetanse i hver enkelt menighet som er parat til å rykke ut når som helst.

En rammeplan for mennesker med funksjonsnedsettelse og en ressursenhet i Den norske kirke for likestilling, inkludering og mangfold vil være et godt og nødvendige verktøy for alle menigheter i en periode der kirken skal løfte målgruppen funksjonshemmede og deres pårørende. Den norske kirke har etablert bruk av egne inkluderingsprester for mennesker med utviklingshemming. Deres ansvar må utvides til å favne alle typer funksjonsnedsettelse og styrkes med flere ansatte.

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring

Vi blir engasjert og begeistret, og heier på alle de flotte og gode ordene som beskriver det teologiske grunnlaget for kirkelig undervisning og læring. KABB har de senere årene jobbet mye med funksjonshemmingsteologi, denne teologien bør også kunne løftes inn i grunnlaget og vil kunne vitalisere og utfordre i arbeidet med å gi god og bred undervisning.

KABB har også rettet søkelyset på ulike måter å praktisere forbønn og helbredelse for mennesker med funksjonsnedsettelse. Dette er et sårbart punkt som bør omtales særlig i planen da det foregår uheldig praksis også i Den norske kirke. I møte med foreldre og familier til barn og andre med funksjonsnedsettelse må kirken gå varsomt frem og skape trygghet og åpne rom.

I skjæringspunktet mellom teologi og praksis har mange funksjonshemmede opplevd ekskludering og utenforskap. Når teologien og teoriene ikke stemmer med praksis, hjelper det lite at kirken har en vilje og et ønske om at «Alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne, kjønn, etnisitet, sosial status, legning og identitet skal få mulighet til å delta som likeverdige i kirkelige undervisning og læring.»

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring

Gap-modellen er en helse- og samfunnsfaglig modell som gir en grafisk framstilling av funksjonshemming. Ifølge modellen oppstår funksjonshemming som et misforhold mellom enkeltmenneskers personlige forutsetninger og samfunnets krav til samfunnsdeltakelse.

Vår erfaring er at mange funksjonsnedsettelse opplever at slike «gap» og misforhold oppstår i møte kirken. De tre innholdselementene som nevnes i planen er klassiske triggerpunkter for utestengelse og ekskludering: bibel, tekst og tolkning, kirkens kultur og tradisjon og kristen tro i praksis.

Bibel, tekst og tolkning blir ofte utilgjengelig når du ikke ser eller kan lese. Kirkens kultur og tradisjon kommer gjerne til uttrykk gjennom bygg og arkitektur – disse lager ofte barrierer for deltakelse i gudstjenesteliv og kristne fellesskap. Diakonal praksis må sikres så ikke den funksjonshemmede blir et objekt for omsorg.

Dette er grunnleggende forhold som må tas inn i planen. Det er behov for spesiell fagkunnskap om målgruppa, sjelesorg og varsomhet for å hindre at kirken bidrar til det motsatte av det en ønsker.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Planen bygger på at læring skal skje på ulike arenaer gjennom deltagelse, samhandling og kommunikasjons med andre. Mange funksjonshemmede lever liv med begrenset deltagelse, samhandling og kommunikasjon med andre mennesker.

Planen bør være mer mangfoldig og kreativ i beskrivelsen av læringsarenaene. Ikke alle mennesker kan delta i fellesskapet, gudstjenesten, eller sanse og oppleve kirkerommene. En kirke som vil inkludere alle må ha undervisningsarenaer for alle. Og det som tilrettelegges for noen kan øke kvaliteten for alle. Et eksempel er synstolking som kommer personer med nedsatte syn til gode. Men synstolking er også nyttig for alle som ikke skjønner hva symboler og farger betyr, hvorfor presten bruker stola og hva kirkekunsten forsøker å formidle? Synstolking gjør opplevelsen av kirken og gudstjenesten mer rikholdig.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

KABB har jobbet i 90 år for at mennesker med sansetap eller som ikke kan lese skal oppleve og erfare likeverdig deltagelse og medvirkning. Den jobben blir vi nok aldri ferdig med, men vi skulle gjerne kommet lenger. Vi er svært glade for at planen har et eget kapittel som slår fast alle skal ha mulighet til å delta og få oppfylt sine religiøse rettigheter.

Men våre merknader vil preges av at kapitlet er lite konkret med hva som kan gjøres og hvordan en kan oppfylle alle de gode ønskene som blir beskrevet. Vi vil påpeke følgende:

- Funksjonshemmede er en variert og sammensatt gruppe med ulike behov og ønsker. Utviklingshemmede og fysisk funksjonshemmede har ofte svært ulike forutsetninger og behov. Noen er funksjonshemmet i kortere perioder, for andre varer det hele livet. Ulike funksjonsnedsettelse krever ulike kunnskap og pedagogisk tilnærming.
- Kirkens rom og bygg er generelt sett dårlig tilrettelagt. Dette er grunnleggende forhold som må på plass for at undervisning og lærende fellesskap skal kunne begynne å virke. Dersom noen utestenges fra rommene får ikke alle være med. Vi synes planen skal være mer konkret på dette feltet.
- Ulike systemer og programmer for trosopplæring og kirkelig undervisning er ikke godt tilrettelagt for målgruppen vår. Dette kan ikke den enkelte menighet selv ta hånd om, kirken sentralt må gjøre felles ressurser og systemer universelt utformet. Enkeltpersoner og menighet kan ikke ta ansvar for å tilrettelegge salmebok, kristen litteratur, informasjon og materiell som brukes i kirken. Det trengs sentrale ressurser og partnerskap med organisasjoner som KABB.
- KABB bidrar i dag med tilrettelegging av kristen litteratur, bibler og kristent inspirasjonsstoff. Tilretteleggingen klarer likevel bare å ta tak i et minimum av det store mangfoldet av hjelpemidler, litteratur og materiell som produseres for bruk i kirkelig undervisning. Det er

behov for en bredere tilrettelegging. Det finnes for eksempel lite undervisningsmaterieil for svaksynte og dyslektikere. Det er stor behov for lettlest materieil for dyslektikere og andre med leseutfordringer. Og materieil i stor skrift – det siste blir svært viktig for eldre deltakere i den kirkelige undervisningen.

- Det må gjøres tydeligere hvor i kirken en skal henvende seg for å få råd og be om hjelp om en ikke opplever å bli inkludert eller trenger med tilrettelegging og kompetanse.

- Det må settes av midler og økonomi til å kunne jobbe kontinuerlig, målrettet og langsiktig med ulike tiltak for tilrettelegging og inkludering i den kirkelige undervisningen for funksjonshemmede. Dette er stort savn i dag, det jobbes lite langsiktig og ofte kun med de tiltakene som får støtte – det blir vanskelig å skape helhet og jobbe målrettet.

- Vi foreslår å fjerne tredje setning i kapitlet: unge mennesker i sårbare livssituasjoner og mennesker med nedsatt funksjonsevne har stort behov for fritidsarenaer uten fokus på prestasjon. Denne setningen impliserer at funksjonshemmede ikke har samme evne til å bidra eller få til noe som andre, eller at de ikke har behov for det. Erfaringene er det stikk motsatte, at funksjonshemmede, som alle andre, trenger å bidra, få utfordringer og vokse som mennesker. Siden samfunnet ofte har svært lave forventninger, betyr det å bli behandlet som normalt ansvarlige mennesker svært mye for mange. Det å hjelpe til er enda viktigere for funksjonshemmede, fordi de ofte ikke får muligheten. Likeverdig deltakelse og medvirkning betyr å bidra og være med og ta ansvar. Denne setningen strider altså mot målsetningen i hele kapitlet og bør fjernes.

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

Siden planen nå skal strekke seg inn i hele alders-spekteret er det viktig å bemerke at kirkelig undervisningsmaterieil og opplegg for samer med synstap eller dysleksi/lesevansker er svært begrenset. KABB jobber nå med en lydbibel på nordsamisk. Det finnes lite kristen litteratur på samiske språk. Her er det store behov.

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

KABB jobber tett med Den norske kirke og ønsker å være en ressurs- og samarbeidspartner i møte med ulike former for sansetap og leseutfordringer. Våre ressurser står i stor grad til disposisjon for Den norske kirke.

Det vil være spesielt viktig i møte med foreldre, foresatte og faddere til barn med funksjonsnedsettelse å tenke helhetlig. Det finnes funksjonshemmede foreldre, foresatte, faddere og folk i familien som har behov for tilrettelagt undervisningsopplegg og materieil. I møte med funksjonshemmedes pårørende må en vise varsomhet og omtanke og kartlegge behov og ønsker.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

Vi vil også understreke viktigheten av å tenke helhetlig i trosopplæringsarbeidet slik at en ser alle behov og utfordringer. Men kirken har også ansatte som har behov for tilrettelegging og tilgjengelighet. Så langt vi kjenner til er ikke opplegget «Kirka vår» tilgjengelig for synshemmede ansatte.

12. Har du andre kommentarer til planen

Nei

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene

- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Nei